

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

> Retouradres Postbus 1 3720 BA Bilthoven

Aan de Directeur-Generaal van de
Volksgezondheid
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
drs. M. Sonnema
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl
KvK Utrecht 30276683
T 030 274 91 11
F 030 274 29 71
info@rivm.nl

Ons kenmerk
0102/2021 LCI/JvD/at/hr

Behandeld door
LCI

T (030) 274 7000
F (030) 274 4455
lci@rivm.nl

Datum 19 juli 2021
Onderwerp Advies n.a.v. 120e OMT

Geachte mevrouw Sonnema,

Op 16 juli riep het Centrum Infectieziektebestrijding (CIb) van het RIVM het Outbreak Management Team (OMT) bijeen om de huidige situatie rondom de COVID-19-pandemie te beoordelen en zo nodig te adviseren over aanvullende maatregelen.

Naast de vaste OMT-leden, vertegenwoordigers van het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG), het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten (NCvB), de Nederlandse Vereniging van Medische Microbiologie (NVMM) en het Landelijk Overleg Infectieziektebestrijding (LOI), waren er leden van de Nederlandse Vereniging voor Intensive Care (NVIC), de Nederlandse Vereniging voor Klinische Geriatrie (NVKG), de Vereniging van de Specialisten Ouderengeneeskunde (Verenso), de Nederlandse Vereniging Kindergeneeskunde (NVK), de Nederlandse Vereniging voor Artsen voor Verstandelijk Gehandicapten (NVAVG), verschillende experts (internist-infectioloog, viroloog, epidemioloog, artsen-microbioloog, een regionaal arts-consultant, ouderengeneeskundige, artsen M&G), vertegenwoordigers van referentielaboratoria en vertegenwoordigers van diverse centra van het RIVM aanwezig.

Hieronder volgt een korte samenvatting van de huidige epidemiologische situatie en de duiding daarvan door het OMT. In de bijlage vindt u de een presentatie-overzicht van de epidemiologische situatie van 16 juli.

Epidemiologische situatie

In de afgelopen 7 kalenderdagen (9-15 juli) is het aantal meldingen van SARS-CoV-2-positieve personen met 298% toegenomen in vergelijking met de 7 dagen ervoor. In de afgelopen 7 kalenderdagen werden landelijk 371 personen per 100.000 inwoners positief getest voor SARS-CoV-2, vergeleken met 94 per 100.000 in de 7 dagen daarvoor. Er was een variatie van 161 tot 873 per 100.000 tussen de regio's in de afgelopen 7 kalenderdagen, vergeleken met 31 tot 245 in de 7 dagen daarvoor. Het aantal testen met uitslagen bij de GGD-testlocaties was in de laatste 7 kalenderdagen 75% hoger ten opzichte van de 7 dagen ervoor. Het percentage positieve testen in de GGD-teststraten steeg naar 14,6% gemiddeld in de afgelopen 7 kalenderdagen, in vergelijking met 6,4% in de 7 dagen ervoor.

Het is van belang te realiseren dat het aantal positief geteste personen een mix is van personen met en personen zonder klachten, al dan niet getest na een tevoren positief bevonden zelftest. Hoeveel zelftesten thuis uitgevoerd worden, is daarbij onbekend. Ook werd een groot aantal personen getest bij Testen voor Toegang,

of in verband met geplande vakantie, waarvan de positief bevonden personen steeds worden meegerekend, maar de negatief geteste personen maar deels worden meegeteld bij de berekening van het percentage positief geteste personen.

Datum

19 juli 2021

Ons kenmerk

0102/2021 LCI/JvD/at/hr

Het patroon van het aantal meldingen naar leeftijd toont net als vorige week nog verreweg het hoogste aantal meldingen, zowel qua absoluut aantal als qua aantal per 100.000 inwoners, in de leeftijdsgroepen 18 t/m 24 jaar, gevolgd door de leeftijdsgroep 25 t/m 29 jaar. In deze leeftijdsgroepen was het grootste aandeel besmettingen waarbij geregistreerd was waar de besmetting waarschijnlijk plaatsvond in de afgelopen kalenderweek gerelateerd aan horeca (37%), feesten (17%), en studentenverenigingen (5%). Ter vergelijking, in de leeftijdsgroep 30 t/m 59 jaar was 54% gerelateerd aan de thuissituatie, 13% aan bezoek in de thuissituatie en 11% aan de werksituatie. Dit patroon van besmettingen bij jongeren en overige leeftijdsgroepen komt naar voren uit zowel het bron- en contactonderzoek, als uit analyse van clusters (waarbinnen het aantal besmettingen van enkelen kan oplopen tot honderden).

In alle andere leeftijdsgroepen naast de 18- t/m 29-jarigen neemt het aantal meldingen ook toe; de relatieve toename in de volwassen leeftijdsgroepen was in de afgelopen kalenderweek omgekeerd evenredig aan de vaccinatiegraad (aandeel volledig gevaccineerd) in een leeftijdsgroep. Zo was de toename in de leeftijdsgroep vanaf 80 jaar 75% in kalenderweek 27 vergeleken met week 26, en was de toename 336% in de leeftijdsgroep 30 t/m 39 jaar, en meer dan 800% in de leeftijdsgroepen 18 t/m 29 jaar. Doordat het aantal meldingen bij de oudere leeftijdsgroepen al beduidend lager was dan bij de jongere groepen, is ook in absolute zin de toename in deze leeftijdsgroepen beduidend kleiner.

Het aantal positieve testen varieerde in kalenderweek 27 van 9 per 100.000 in de leeftijdsgroep vanaf 80 jaar tot 1731 per 100.000 in de leeftijdsgroep 18 t/m 24 jaar. Zeer recent is ook een kleine toename van het aantal besmettingen in instellingen voor langdurige zorg of gehandicaptenzorg gerapporteerd.

De instroom en bezetting van verpleegbedden in het ziekenhuis neemt zeer recent weer toe (van 18 op 14 juli naar 35 op 15 juli, bron LCPS). Het aantal ziekenhuisopnames neemt met name toe in de leeftijdsgroep van 20 tot 29 jaar, waarin zich ook de meeste infecties voordoen. Ook de instroom op de IC neemt weer toe (3 op 15 juli, bron LCPS). De IC-bezetting zal naar verwachting op korte termijn hierdoor ook weer toenemen. Op 15 juli bedroeg de ziekenhuisbezetting 185 verpleegbedden en 72 IC-bedden, vergeleken met 106 en 90 een week eerder.

Van 72% van de positief geteste personen die van 1-14 juli gemeld zijn bij het RIVM is de vaccinatiestatus bekend. Van hen is 84% geclassificeerd als niet-gevaccineerd. Deze niet-gevaccineerde groep is onder te verdelen in helemaal geen vaccin ontvangen (48%), 1 Janssen-vaccinosis minder dan 14 dagen geleden (12%) en 1 andere vaccinosis minder dan 14 dagen geleden (24%). Daarnaast was 6% volledig gevaccineerd (1 Janssen-vaccinosis of 2 andere vaccinosises meer dan 14 dagen geleden ontvangen) en 10% gedeeltelijk gevaccineerd (ten minste 1 ander vaccin meer dan 14 dagen geleden ontvangen). Kortom, de overgrote meerderheid van degenen die recent COVID-19 opliepen, was niet gevaccineerd.

Reproductiegetal, relatieve besmettelijkheid varianten

De meest recente schatting van het reproductiegetal R_t , zoals berekend op basis van de meldingen van positieve gevallen, is voor 1 juli op basis van Osiris: gemiddeld 2,91 (95%-interval 2,82 – 3,00) besmettingen per geval. Dit is een scherpe toename ten opzichte van de schatting een week eerder. De schattingen op basis van het aantal nieuwe ziekenhuisopnames en IC-opnames per dag kennen een aanzienlijk grotere onzekerheid, omdat ze berekend worden op veel geringere aantallen, maar deze waarden zijn ook groter dan 1.

Uit de kiemsurveillance kunnen we het reproductiegetal per variant volgen, dit beeld geeft aan dat de nieuwe 'Indiase' deltavariant relatief besmettelijker is ten opzichte van de 'Britse' alfavariant. De deltavariant heeft een 55% hogere besmettelijkheid dan de alfavariant (95%-interval 55% - 60%).

De recente stijging van het aantal meldingen per dag verloopt sneller dan de stijging die voorzien was in de prognoses. Hoe dit zich zal vertalen in stijging van ziekenhuis- en IC-opnames is nog onzeker.

Update over de diverse virusvarianten

Het OMT is geïnformeerd over de laatste stand van zaken van de kiemsurveillance van de verschillende varianten door het RIVM in samenwerking met laboratoria in Nederland. In totaal zijn er nu 32.132 monsters in deze aselechte steekproef gesequencet. De percentages voor de weken 25 en 26 zullen mogelijk nog aan verandering onderhevig zijn, omdat de monsters met een afnamedatum in deze week nog niet allemaal verwerkt zijn. De alfavirusvariant (B.1.1.7, voor het eerst gedetecteerd in het VK), te zien in de kiemsurveillance sinds week 51 van het afgelopen jaar, heeft een dalend aandeel in deze aselechte steekproef waarbij in week 26 het voorlopige aandeel 29,6% is.

De deltavariant (B.1.617.2, voor het eerst aangetroffen in India) wordt in een toenemende mate aangetroffen in de kiemsurveillance met een voorlopig aandeel in week 26 van 66,9%. In totaal is deze variant nu 891 keer aangetroffen sinds week 15. De GGD'en worden in deze fase niet meer op de hoogte gesteld bij bevindingen met betrekking tot delta. Daarnaast wordt de variant aangetroffen op basis van sequenzen in clusteronderzoeken en bij terugkerende reizigers uit verschillende landen binnen en buiten Europa. De ontwikkelingen met betrekking tot SARS-CoV-2-varianten worden gemonitord voor het gehele Koninkrijk door de kiemsurveillance, het sequencen van bijzondere gevallen en in internationaal verband in specifieke werkgroepen met de ECDC, de WHO en buurlanden.

Conclusie en adviezen

Er is sinds de versoepeling van de maatregelen op 26 juni een sterke toename van het aantal infecties onder 18-29-jarigen. Sinds 10 juli zijn de maatregelen aangescherpt gericht op de belangrijkste hotspots van verspreiding (namelijk de (nacht)horeca, feesten en verenigingsbijeenkomsten), en het wederom benadrukken van het belang van basismaatregelen zoals social distancing, maar het is nog te vroeg om het effect hiervan te beoordelen. Gezien de incubatietijd van COVID-19 zullen veel mensen die afgelopen week positief getest zijn, de besmetting opgelopen hebben vóór de aanscherping van de maatregelen. Het OMT monitort daarom de komende dagen en weken nauwlettend het verdere verloop van de epidemie. Het OMT wijst op haar eerdere analyse van deze uitbraak en de geadviseerde maatregelen (OMT 119).

De infecties onder jongeren werden vooral opgelopen in de horeca, op feesten en bij studentenverenigingen (gezaamenlijk 59%). Opvallend is dat er ook enkele

Datum

19 juli 2021

Ons kenmerk

0102/2021 LCI/JvD/at/hr

grote uitbraken zijn gemeld bij festivals in de open lucht. Ondanks Testen voor Toegang vonden er 'seeding events' plaats met grootschalige verspreiding in de jongere leeftijdsgroepen. Daaruit vindt – vooralsnog in veel mindere mate dan binnen de eigen leeftijdsgroep – verspreiding plaats naar andere leeftijdsgroepen. Deze epidemiologische situatie ontstond in de context van de toename van de meer besmettelijke deltavariant en de versoepelingen die ingegaan zijn per 26 juni.

Datum

19 juli 2021

Ons kenmerk

0102/2021 LCI/JvD/at/hr

Inmiddels zijn er maatregelen genomen om de verspreiding in deze settings te stoppen en de gevolgen te mitigeren.

Het OMT plaatst nog de volgende kanttekeningen.

Als eerste constateert het OMT met betrekking tot de CoronaCheck-app dat als iemand eenmaal een 'groene' code heeft op grond van volledige vaccinatie deze niet automatisch ingetrokken wordt bij een positieve test. Dit leidt ertoe dat deze positief geteste personen toch toegang kunnen krijgen tot vluchten en andere gelegenheden waarbij een negatieve test vereist is, en zo coronavirus kunnen verspreiden. Ook acht het OMT niet uitgesloten dat – in tegenstelling tot in de FieldLab-experimenten waar grootschalige verspreiding na feestbijeenkomsten niet werd vastgesteld – het van gelegenheid naar gelegenheid trekken van groepen mede een rol speelt bij de recente grootschalige verspreiding; onderzocht zou moeten worden of de CoronaCheck-App niet slechts eenmaal per dag toegang tot een (nacht)horecagelegenheid zou moeten geven. Bij grootschalige evenementen en drukbezochte (nacht)horeca, is het tevens te overwegen om van alle bezoekers een recente negatieve test te verlangen.

Naast de verspreiding onder jongeren zien we ook introductie in andere settings zoals zorginstellingen. Juist in zorginstellingen is het van groot belang om introductie en verspreiding van COVID-19 tegen te gaan. Voor zorgmedewerkers geldt nog steeds het advies om preventief een chirurgisch mondneusmasker ten minste type II te dragen bij contacten met patiënten binnen 1,5 meter, conform de FMS Leidraad Persoonlijke bescherming in de (poli)klinische setting vanwege SARS-CoV-2 en de Uitgangspunten PBM bij verpleging, verzorging of medische behandelingen buiten het ziekenhuis van het RIVM. Het zal aan de FMS worden voorgelegd of gebruik van mondneusmaskers in publieke ruimtes van ziekenhuizen in deze fase van de epidemie nodig is.

Om introductie in de werksettings te voorkomen, blijft het belangrijk om zoveel mogelijk thuis te werken. Als thuiswerken niet mogelijk is, moet – ook op het werk – steeds 1,5 meter afstand worden gehouden. Het naleven van de basismaatregelen is essentieel en het belang daarvan dient steeds weer benadrukt te worden, juist ook om de overige versoepelingen mogelijk te maken.

Bij de huidige hoge incidentie is het extra belangrijk dat reizigers zich laten testen om internationale verspreiding van COVID-19 tegen te gaan. Dit geldt zowel voor het testen voor de reis (vaak verplicht gesteld door het land waar men naar toe reist) als voor het testen na thuiskomst om verspreiding in Nederland tegen te gaan.

Tot slot is het juist met de snelle verspreiding van COVID-19 onder jongeren belangrijk om ook deze leeftijdsgroepen zo snel mogelijk te vaccineren en hier extra op in te zetten in de vaccinatiecampagne – naast de al lopende initiatieven om de vaccinatiegraad te verhogen in wijken en gemeenten waar deze achterloopt.

Datum
19 juli 2021

Ons kenmerk
0102/2021 LCI/JvD/at/hr

Tot een nadere mondelinge toelichting ben ik gaarne bereid.

Hoogachtend,

Prof. dr. J.T. van Dissel
Directeur CIb

Bijlage: Verloop van de COVID-19-epidemie